



PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

PRZEDSZKOŁA MIEJSKIEGO NR 10 W KOŁOBRZEGU

PODSTAWA PRAWNA;

1/ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ Z DNIA 14 LUTEGO 2017R.

(Dz. U. z 2017r. poz.356)

Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania - uczenia się, co umożliwi dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji.

ZADANIA PRZEDSZKOLA

1. Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dzieciom swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa.
3. Wspieranie aktywności dziecka podnoszącej poziom integracji sensorycznej i umiejętności korzystania z rozwijających się procesów poznawczych.
4. Zapewnienie prawidłowej organizacji warunków sprzyjających nabywaniu przez dzieci doświadczeń, które umożliwią im ciągłość procesów adaptacji oraz pomoc dzieciom rozwijającym się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony.
5. Wspieranie samodzielnej dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań.
6. Wzmacnianie poczucia wartości, indywidualność, oryginalność dziecka oraz potrzeby tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie.
7. Tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym.
8. Przygotowywanie do rozumienia emocji, uczuć własnych i innych ludzi oraz dbanie o zdrowie psychiczne, realizowane m.in. z wykorzystaniem naturalnych sytuacji, pojawiających się w przedszkolu oraz sytuacji zadaniowych, uwzględniających treści adekwatne do intelektualnych możliwości i oczekiwań rozwojowych dzieci.
9. Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki.

10. Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka.
11. Tworzenie warunków umożliwiających bezpieczną, samodzielną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowania, majsterkowania, planowania i podejmowania intencjonalnego działania, prezentowania wytworów swojej pracy.
12. Współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka.
13. Kreowanie, wspólne z wymienionymi podmiotami, sytuacji prowadzących do poznania przez dziecko wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, grupa w przedszkolu, inne dorosłe osoby, w tym osoby starsze, oraz rozwijania zachowań wynikających z wartości możliwych do zrozumienia na tym etapie rozwoju.
14. Systematyczne uzupełnianie, za zgodą rodziców, realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia, wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju.
15. Systematyczne wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie poziomu umożliwiającego podjęcie nauki w szkole.
16. Organizowanie zajęć - zgodnie z potrzebami - umożliwiających dziecku poznawanie kultury i języka mniejszości narodowej lub etnicznej lub języka regionalnego - kaszubskiego.
17. Tworzenie sytuacji edukacyjnych sprzyjających budowaniu zainteresowania dziecka językiem obcym nowożytnym, chęci poznawania innych kultur.

UMIEJĘTNOŚĆ FINALNA <i>/podstawa programowa/ Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej/.</i>	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	UMIEJĘTNOŚĆ OPERACYJNA KSZTAŁCENIA	WARUNKI OSIĄGANIA UMIEJĘTNOŚCI
I. Fizyczny Obszar Rozwoju Dziecka			
1/Zgłasza potrzeby fizjologiczne, samodzielnie wykonuje podstawowe czynności higieniczne;	A. Dbą o higienę osobistą.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi dbać o czystość osobistą; - potrafi umiejętnie wycierać nos; - potrafi kontrolować swój wygląd, fryzurę, czystość twarzy i rąk, schludność ubrania, 	
	B. Zna zasadę korzystania z przyborów toaletowych.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi korzystać ze szczoteczki do zębów, - potrafi korzystać z ręcznika do rąk; - potrafi umiejętnie korzystać z papieru toaletowego; - potrafi korzystać z chusteczek higienicznych; - potrafi korzystać z lusterka; 	
	C. Profilaktyka zdrowotna,	<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawowe zasady profilaktyki zdrowotnej /szczepienia, racjonalna dieta, wizyty kontrolne u lekarzy/, - potrafi przełamywać lęk przed zabiegami leczniczymi; szczepienia ochronne, fluoryzację i leczenie zębów, - przestrzega zaleceń lekarza, - rozumie konieczność zaspakajania podstawowych potrzeb fizjologicznych /sen, jedzenie/ - potrafi zasłaniać usta i nos podczas kichania i kaszlu, - rozumie prawo do ochrony zdrowia, 	
	D. Stosuje zalecenia lecnicze,	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie przyjmowania leków w formie tabletek, zastrzyków, stosując się do zaleceń lekarzy, - potrafi sygnalizować złe samopoczucie, skaleczenie, czy inną dolegliwość zdrowotną, - rozumie celowość zaleceń np. w noszeniu okularów, butów ortopedycznych, /.../ 	

2/ Wykonuje czynności samoobsługowe; ubieranie i rozbieranie, w tym czynności precyzyjne, np. zapinanie guzików i wiązanie sznurowadeł;	A. Jest samodzielny w zakresie rozbierania i ubierania,	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi samodzielnie się rozebrać i ubrać, - potrafi założyć obuwie, kapcie /prawy, lewy/, - potrafi złożyć swoje ubranie, - potrafi złożyć ubranie w kostkę w trakcie przebierania się w strój gimnastyczny, - potrafi zapinać guziki; - potrafi zasuwać zamek błyskawiczny, - potrafi sznurować sznurowadła, - potrafi dostosować ubrania do temperatury, pory roku, warunków atmosferycznych, 	
	B. Zna przeznaczenie i zastosowanie toalety	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi właściwie korzystać z toalety /spuszczanie wody po każdorazowym użyciu /; - zna zasadę mycia rąk po wyjściu z toalety; 	
	C. Dbą o swoje rzeczy.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi pilnować osobistych rzeczy /zabawki, książki/, - potrafi prawidłowo rozmieścić poszczególne części garderoby w szatni, - potrafi odkładać osobiste przedmioty na miejsce /zabawki, spinki do włosów/, - zna zasadę szanowania cudzej własności, - bierze czynny udział w akcjach na rzecz środowiska przyrodniczego/np.; Sprzątania Świata, zbiórki baterii/, - aktywnie uczestniczy w dbaniu o zasoby przyrody /np.; oszczędność wody, energii/, 	
	D. Dbą o porządek w swoim otoczeniu.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi po zabawie odłożyć zabawki na miejsce, - potrafi szanować książki i zabawki, - potrafi porządkować miejsce pracy, - zna przeznaczenie kosza na śmieci, - potrafi korzystać z wycieraczki do butów, 	
	E. Zna skutki niewłaściwego postępowania z lekarstwami i środkami chemicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozróżniać i nazywać charakterystyczne zapachy (przyjemne i nie przyjemna), - rozumie zagrożenia wynikające z niektórych zapachów. - przestrzega zakazu zażywania lekarstw bez nadzoru osoby dorosłej, - zna prawidłowe stosowanie środków chemicznych z najbliższego otoczenia, 	

		- wie, jakie środki ostrożności należy zachować stosując środki czystości (rękawice ochronne...)	
3. Spożywa posiłki z użyciem sztućców, nakrywa do stołu i sprząta po posiłku	A. Zna ogólnie przyjęte zasady zachowania przy stole.	- potrafi nakryć do stołu, - potrafi samodzielnie jeść i pić, - potrafi posługiwać się sztućcami /łyżką, nożem, widelcem, / - potrafi mówić umiarkowanym głosem podczas posiłków, - potrafi prawidłowo korzystać z serwetki,	Projekt edukacyjny „Świadome przedszkolaki jedzą tylko zdrowe przysmaki”
	B. Zna zalecenia prozdrowotne w zakresie racjonalnego żywienia.	- zna produkty spożywcze wpływające na utrzymanie organizmu w stanie zdrowia (określone w „Piramidzie Zdrowia”), - zna wpływ wartości niektórych środków pożywczych na funkcjonowanie wybranych organów (np. wit. A na wzrok, wit. D na kości), - zna zalecenia dotyczące rodzajów i składu posiłków spożywanych w ciągu dnia, - potrafi pokonać uprzedzenia do potraw istotnych dla zdrowia, - potrafi „komponować zdrowe posiłki” i aktywnie uczestniczyć w ich przygotowaniu,	
	C. Zna czynniki zagrażające zdrowiu, związane z żywieniem.	- zna produkty i ich składniki powodujące szkodliwy wpływ na zdrowie, - rozumie konieczność ograniczania spożycia niektórych produktów (np. słodyczy, chipsów, coca-coli, ...), z powodu możliwości narażenia się na choroby, tj.: otyłość, cukrzyca,... - rozumie, że niektóre produkty mogą wywoływać alergie u niektórych osób, pomimo, że powszechnie uznawane są za korzystne dla zdrowia,	
	D. Zachowuje dystans wobec reklam środków spożywczych.	- potrafi rozpoznać wiarygodność reklam np. słodyczy przez pryzmat posiadanej wiedzy na temat ich wpływu na zdrowie, - rozumie faktyczny cel emitowanych reklam produktów spożywczych.	
4. Komunikuje potrzebę ruchu, odpoczynku;	A. Mówi o swoich potrzebach.	- potrafi wyrażać swoje potrzeby, myśli, uczucia w sposób zrozumiały dla otoczenia,	

5. Uczestniczy w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych, z przyborami lub bez nich, wykonuje różne formy ruchu; bieżne, skoczne, z czworakowaniem, rzutne;	A. Nabywa umiejętności ruchowe	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi sprawnie i swobodnie poruszać się w przestrzeni /sala, ogród,../ - potrafi podczas zabaw i ćwiczeń korzystać z przyrządów, - potrafi biegać w różnych kierunkach, omijać przeszkody, zatrzymywać się na sygnał, - potrafi prawidłowo wykonać określony ruch /chodu, skoku, czworakowania, biegu,..../ - potrafi miękko i płynnie wykonać serie podskoków, - potrafi sprawnie wykonywać rzuty, toczenie, celowania, - potrafi rzucać oburącz, prawą i lewą ręką i do określonego celu, - potrafi prawidłowo chwytać podczas wspinania się na przyrządach, drabinkach, - potrafi naśladować sposoby poruszania się różnych zwierząt, - potrafi uczestniczyć w zabawach ze śpiewem z zastosowaniem różnorodnej formy ruchu; 	Program autorski profilaktyki wad postawy, - „ <u>Ruch jest moim przyjacielem w dni powszednie i w niedziele</u> ”. Program autorski z Kinezylogii Edukacyjnej „ <u>Przez ruch do wiedzy i umiejętności</u> ”
	B. Zna zasady i reguły zabaw /w sali i w terenie /	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi słuchać i rozumie treść poleceń, - potrafi orientować się w bliższym i dalszym otoczeniu, - potrafi reagować na gest i ruch, - potrafi umiejętnie ustawiać się w kole, rzędzie, rozsypce i parami, - potrafi współdziałać w grupie lub zespole podczas różnorodnej aktywności ruchowej, - potrafi umiejętnie pokonywać przeszkody w warunkach naturalnych, - potrafi pokonać strach przed podejmowaniem prób i przegraną, - potrafi rywalizować rozumiejąc zasadę fair play, - rozumienie znaczenia świeżego powietrza dla zdrowia /hartowanie ciała/, 	
	C. Zna formy spędzania wolnego czasu w przedszkolu i w domu służące zdrowiu.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pozytywne znaczenie świeżego powietrza i aktywnego wypoczynku, - przestrzega zakazu zabawy w pobliżu dróg i tras komunikacyjnych, 	

		<ul style="list-style-type: none"> - potrafi dokonać wyboru miejsca, osoby, zabawy, ... (dlaczego tak, dlaczego nie), - dokonuje wyborów z pełną świadomością i przewiduje skutki, - analizuje i koryguje błędne wybory. 	
	D. Rozumie potrzebę przestrzegania zasad bezpieczeństwa związanego z ruchem drogowym.	<ul style="list-style-type: none"> - przestrzega zakazu poruszania się po drogach bez opieki dorosłych, - przestrzega zakazu zabaw w pobliżu tras komunikacyjnych (przejazdów kolejowych, ulic) - przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się na przystankach i w środkach lokomocji publicznej - przestrzega, jako pasażer samochodu osobowego zasady siedzenia w foteliku i zapinania pasów, - zna potrzebę noszenia elementów odblaskowych w czasie poruszania się po drogach. 	
	E. Zna czynniki zagrażające zdrowiu.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi określić niewłaściwe zachowanie w przedszkolu i w domu (np. bieganie w sytuacjach niedozwolonych, agresja wobec innych), - zna skutki niewłaściwego korzystania z urządzeń w ogrodzie i sali zabaw, - zna skutki kąpania się w miejscach zakazanych, bez opieki ratownika, - wie o szkodliwości spędzania czasu przy komputerze i telewizorze. 	
6. Inicjuje zabawy konstrukcyjne, majsterkuje, buduje, wykorzystując zabawki, materiały użytkowe, w tym materiał naturalny;	A. Podejmuje działalność konstrukcyjno – techniczną	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi łączyć i tworzyć z różnorodnych klocków konstrukcje pionowe i poziome z zachowaniem zasad równowagi - potrafi montować, składać i budować z gotowych elementów według określonych zasad lub podanego wzoru - potrafi tworzyć różnorodne kompozycje według wzoru i własnego pomysłu z naturalnych materiałów (np. piasek, śnieg itp.) i przyrodniczego (wełna, korek, papier, ziarna, warzywa, owoce itp.) - potrafi posługiwać się prostymi narzędziami i przyborami (np. młotek, nożyczki, igła itp.) 	

	B. Manipuluje przedmiotami.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi konstruować i tworzyć całość przewidzianej budowli, obrazka z elementów w sensowny sposób, - manipuluje przedmiotami poprzez dopasowanie części, tak, aby uzyskać całość, 	
	C. Interesuje się architekturą.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi tworzyć konstrukcje z klocków, - dostrzega różnorodność architektoniczną miasta, - dostrzega piękno zieleni miejskiej (klombów, parków, trawników,) - dostrzega piękno, estetykę i różnorodność wystroju wnętrz, 	
	D. Zna i przestrzega zasad bezpiecznego korzystania z urządzeń technicznych.	<ul style="list-style-type: none"> - zna zasady bezpiecznego korzystania z wybranych urządzeń technicznych np., (komputera, odtwarzacza płyt kompaktowych, video, miksera, telewizora. ekspresu...) - w obecności osób dorosłych posługuje się różnymi urządzeniami technicznymi (komputer, odkurzacz, telewizor,.) - zna korzyści i zagrożenia płynące z wykorzystania energii elektrycznej, 	
7. Wykonuje czynności takie jak; sprzątanie, pakowanie, trzymanie przedmiotów, jedną ręką i oburącz, małych przedmiotów z wykorzystaniem odpowiednio ukształtowanych chwytów dłoni, używa chwytu pisarskiego podczas rysowania, kreślenia i pierwszych prób pisania;	A. Jest sprawny manualnie.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi zręcznie wykonać czynności samoobsługowe; - potrafi sprawnie wykonać ćwiczenia ruchowe z uwzględnieniem ruchów całego ciała, szczególnie ruchów rąk i rozluźniania mięśni; - potrafi budować konstrukcje z wykorzystaniem materiałów użytkowych, takich jak; pudełka, opakowania, rolki papieru,..... - potrafi tworzyć kompozycje przestrzenne z wykorzystaniem materiałów naturalnych; kasztany, żołądzie, ... - potrafi kontrolować napięcie mięśniowe; - potrafi lepić z plasteliny, modeliny, gliny, - potrafi wycinać nożyczkami po linii prostej, falistej i łamanej, - potrafi wydzierać z papieru proste kształty, - potrafi prawidłowo trzymać i sprawnie posługiwać się kredką, ołówkiem, pędzlem, nożyczkami; 	
8. Wykonuje podstawowe czynności kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała;	A. Przyjmuje prawidłową postawę ciała,	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi przyjmować prawidłową postawę ciała podczas ćwiczeń.; /stania, siedzenia, chodzenia, biegania, leżenia/, 	Projekt edukacyjny

		- potrafi zachować równowagę ciała w warunkach naturalnych i utrudnionych,	„Marszem po zdrowie”
9. Wykazuje sprawność ciała i koordynację w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych, takich jak czytanie i pisanie;	A. Jest sprawny w zakresie motoryki dużej,	- jest sprawny w ćwiczeniach, zabawach i grach z elementami równowagi, rzutu, chwytu, celowania, toczenia, omijania przeszkód. - potrafi pokazywać i rozwiązywać zagadki ruchowe, - potrafi wykonywać ruch zgodnie z instrukcją słowną, - potrafi samodzielnie inicjować zabawy ruchowe,	
II. EMOCJONALNY OBSZAR ROZWOJU DZIECKA. Dziecko przygotowane do nauki w szkole			
1. Rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje, próbuje radzić sobie z ich przeżywaniem	A. Jest empatyczne w kontaktach z rówieśnikami i osobami dorosłymi,	- nazywa własne emocje, - rozumie i akceptuje potrzeby i oczekiwania własne i innych, - rozpoznaje emocje innych osób, - potrafi okazać pomoc i współczucie innym, - potrafi przedstawić swoje emocje za pomocą rysunku, melodii, mimiki itp.; - potrafi wyrażać radość z tego, co je cieszy; zjawisk przyrody, kontakty z rówieśnikami,	Program „Mały Optymista”
	B. Jest asertywne w kontaktach z rówieśnikami i osobami dorosłymi.	- potrafi wyrażać niezadowolenie, gdy coś sprawia mu przykrość, - rozumie prawo do odmowy uczestnictwa w zabawach i innych czynnościach z rówieśnikami i osobami dorosłymi, - wyraża własne zdanie bez sprawiania innym przykrości, - ma prawo do zachowania tajemnicy,	
	C. Zna różnorodne zagrożenia i ich skutki wynikające z uzależnień,	- zna zasady bezpiecznego przyjmowania lekarstw, - ma wiedzę na temat szkodliwości dymu nikotynowego dla zdrowia, - zna zagrożenia z nadużywania różnych używek (lekomania, alkoholizm, nikotynizm, narkomania, „dopalacze”), - zna skutki uzależnienia od Internetu i gier komputerowych.	

2. Szanuje emocje swoje i innych osób	A. Szanuje emocje swoje, rówieśników i innych.	<ul style="list-style-type: none"> - zna i posługuje się zwrotami grzecznościowymi w różnych sytuacjach, - z szacunkiem odnosi się do osób dorosłych, - rozumie konieczność reagowania na komunikaty, polecenia wydawane przez osoby dorosłe (nauczyciela, pracownika obsługi), - zna zasady zachowania się w stosunku do osób starszych, - rozumie prawo innych do odmiennego zdania, uwzględnia sądy, opinie, poglądy innych, - potrafi dochodzić do „kompromisu”, - rozumie prawo innych do okazywania im szacunku, 	Innowacja <i>Ważne słowo NIE</i>
3. Przeżywa emocje w sposób umożliwiający mu adaptację w nowym otoczeniu, np. w nowej grupie dzieci, nowej grupie starszych dzieci i dorosłych,	A. Nawiązuje kontakt z rówieśnikami i osobami mu znanymi.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi samodzielnie i otwarcie nawiązywać kontakty ze swoim otoczeniem, - potrafi słuchać tego, co mówią inni, - rozumie i stosuje zasadę wypowiedzania się po udzieleniu głosu podczas zajęć, - rozumie, że należy oczekiwać na swoją kolej podczas rozmów z innymi, - jest komunikatywny w wyrażaniu swoich potrzeb, myśli, sądów, - rozumie znaczenie komunikatów niewerbalnych, 	
	B. Przestrzega reguł i zasad obowiązujących w społeczności przedszkolnej	<ul style="list-style-type: none"> - zna i stosuje zasadę reagowania na polecenia nauczyciela, - zna i przestrzega prawa innych do wypowiedzi, - zna i przestrzega zasady nie przeszkadzania innym podczas zajęć, 	Program „Mały Optymista”
4. Przedstawia swoje emocje i uczucia, używając charakterystycznych dla dziecka form wyrazu;	A. Potrafi radzić sobie z własnymi emocjami w różnych sytuacjach,	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wyrażać swoje emocje w sposób bezpieczny taki jak; płacz, złość, zgniatanie kartki...., - przedstawia swoje uczucia poprzez rysunek, kolor - potrafi prosić dorosłych o pomoc w trudnych sytuacjach, 	
	B. Przeżywa pozytywne efekty swoich działań.	<ul style="list-style-type: none"> - odczuwa wewnętrzne zadowolenie z podjętego działania i wykonanej pracy. - potrafi dzielić z efektów swoich działań pozytywnymi emocjami z innymi, 	

5. Rozstaje się z rodzicami bez lęku, ma świadomość, że rozstanie takie bywa dłuższe lub krótsze,	A. Radzi sobie z trudnymi emocjami	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi poradzić sobie z sytuacją rozstania z rodzicami, - wykorzystuje sposoby rozwiązywania problemów na zasadzie „prób i błędów”, - potrafi kojarzyć sposób rozwiązania na podstawie „zbliżoności” do znanych problemów, - samodzielnie wysuwa wnioski dotyczące rozwiązywania problemu 	
6. Rozróżnia emocje i uczucia przyjemne i nieprzyjemne, ma świadomość, że odczuwają i przeżywają je wszyscy ludzie,	A. Przestrzega reguł dotyczących wzajemnych relacji interpersonalnych bez względu na emocje	<ul style="list-style-type: none"> - zna i przestrzega prawa innych do nietykalności fizycznej, - zna i przestrzega prawa innych do poszanowania ich godności (np. nie przezywania nie dokuczania, nie wyśmiewania,..) - zna i przestrzega prawa innych do ich własności, 	
7. Szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie; wdraża swoje własne strategie, wspierane przez osoby dorosłe lub rówieśników,	A. Akceptuje i ufa osobom dorosłym znajdujących się w najbliższym otoczeniu (nauczyciel, pracownicy przedszkola),	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie konieczność bycia samodzielnym np. w zakresie samoobsługi ze względu na ograniczoną dyspozycyjność pracowników wobec dużej ilości dzieci, - potrafi poprosić i skorzystać z pomocy innych w trudnej sytuacji, - potrafi nawiązać właściwy kontakt z dorosłymi, - poszukuje pomocy u osób doświadczonych (nauczyciel, rodzic), 	
	B. Jest asertywne w stosunku do osób obcych.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie, że osobom obcym należy odmówić podania adresu, - zna możliwe konsekwencje podania obcym adresu zamieszkania. 	Innowacja Ważne słowo NIE
	C. Rozumie pojęcie „obcy”.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie konieczność zachowania ostrożności w kontaktach z obcymi osobami, - jest świadome zagrożen ze strony osób, które nakłaniają do zachowań nieakceptowanych, zakazanych przez rodziców/ np. branie poczęstunku od obcych, oddalanie się z obcymi.../ - rozumie, że miła osoba może być niebezpieczna, - rozumie, że w niektórych sytuacjach trzeba powiedzieć „nie”. 	
8. Zauważa, że nie wszystkie przeżywane emocje i uczucia mogą być podstawą do	A. Jest samodzielne w zakresie	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi dostosować swoje zachowania do zasad obowiązujących w grupie rówieśniczej, 	Innowacja Ważne słowo NIE

podejmowania natychmiastowego działania, panuje nad nieprzyjemną emocją, np. podczas czekania na własną kolej w zabawie lub innej sytuacji;	dokonywania wyborów.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi poradzić sobie w sytuacji konfliktu z rówieśnikami, zgodnie z przyjętymi zasadami, - potrafi samodzielnie wybrać temat, osoby, przedmioty do zabawy, - potrafi określić odczuwany problem w relacjach z innymi i dokonać wyboru rozwiązania, - potrafi uzasadniać swoje wybory rozwiązania problemów. 	
	B. Przewiduje skutki swoich zachowań: pozytywnych i negatywnych	<ul style="list-style-type: none"> - zna oczekiwania innych w stosunku do swoich zachowań, postaw i próbuje im sprostać, zarówno w przedszkolu, jak i poza nim, - zna „wachlarz” zachowań akceptowanych i zachowań nietolerowanych w przedszkolu i poza przedszkolem, - wie, że zachowania akceptowane będą „nagradzane”, inne „pozbawiane nagrody”; - zna skutki przestrzegania i nieprzestrzegania tzw. grupowych „systemów motywacyjnych”, 	
9. Wczuwa się w emocje i uczucia osób z najbliższego otoczenia	A. Uczestniczy w akcjach charytatywnych na rzecz dzieci, które wychowują się w trudnych warunkach	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie konieczność niesienia pomocy tym, którzy potrzebują wsparcia ze względu na trudne warunki bytowe, - zna nazwę instytucji o charakterze pomocowym, działającej na terenie miasta, - potrafi przekazać na rzecz innych swoje zabawki, książki, podzielić się słodyczami 	
10. Dostrzega, że zwierzęta posiadają zdolność odczuwania, przejawia w stosunku do nich życzliwość i troskę,	A. Prowadzi hodowlę zwierząt w kąciku przyrody lub w domu.	<ul style="list-style-type: none"> - zna warunki potrzebne do rozwoju zwierząt, - potrafi opiekować się zwierzętami hodowanymi w kąciku przyrody, - obserwuje i zauważa etapy rozwojowe wybranych zwierząt /żaby, motyla/, - wie jak należy opiekować się np: psem, kotem, chomikiem, 	
	B. Obserwuje i odkrywa bogactwo świata zwierząt w różnych porach roku.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzi obserwacje świata zwierząt, - poznaje w sposób bezpośredni i pośredni zmiany zachodzące w świecie zwierząt w różnych porach roku, Wiosna; - życie i zwyczaje ptaków /zakładanie gniazd, wylęganie piskląt, opieka nad potomstwem/, 	Program autorski z zakresu rozwijania inteligencji przyrodniczej

		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnienie pojęć: owady, ryby, ptaki, ssaki /przedstawiciele, środowisko bytowania/, - zwierzęta hodowane na wsi, - opieka zwierząt nad młodymi, Lato; - rola barw ochronnych zwierząt, - życie zwierząt egzotycznych, Jesień; - sposoby przygotowania się zwierząt do zimy /zapasy, zmiana szaty, legowisko/, - przeloty ptaków, Zima; - rozróżnianie tropów zwierząt na śniegu, - pomoc w przetrwaniu zimy. 	„Od działania do poznania”.
11. Dostrzega emocjonalną wartość otoczenia przyrodniczego, jako źródła satysfakcji estetycznej	A. Rozumie potrzebę opieki nad przyrodą	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie bogactw naturalnych, prowadzenie racjonalnej gospodarki, - potrafi dostrzegać skutki niewłaściwego gospodarowania człowiekiem /zanieczyszczenia rzek, powietrza, wody, gleby, zaśmiecanie/, - zna sposoby przeciwdziałania negatywnym skutkom działalności człowieka w środowisku przyrodniczym, - zna pozytywne skutki działalności człowieka w środowisku przyrodniczym /oczyszczalnie ścieków, segregacja śmieci, stosowanie filtrów/, - rozumie cel tworzenia rezerwatów, parków, pomników przyrody, - dba i potrafi szanować zieleń, - bierze czynny udział w akcjach na rzecz środowiska przyrodniczego/np.; Sprzątania Świata, zbiórki baterii/, - aktywnie uczestniczy w dbaniu o zasoby przyrody /np.; oszczędność wody, energii/, - rozumie powiedzenie „Człowiek jest częścią przyrody”. 	Program autorski z zakresu rozwijania inteligencji przyrodniczej „Od działania do poznania”.
	B. Obserwuje i odkrywa bogactwo świata roślin w różnych porach roku.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi dostosować ubrania do temperatury, pory roku, warunków atmosferycznych, - prowadzi obserwacje świata roślin, - dostrzega zmiany zachodzące w świecie roślin w różnych porach roku: 	Program autorski z zakresu rozwijania inteligencji przyrodniczej

		<p>Wiosna; - zwiastuny wiosny, - wzrost roślin, kwitnienie roślin, Lato; - rośliny zielne, - dojrzewanie zbóż, Jesień; - zmiana kolorystyki liści, - dojrzewanie i zbiór plonów, - bogactwo owoców, - różnorodność warzyw – wyróżnianie części jadalnych warzyw, - sposoby rozsiewania nasion, Zima; - zmiany w krajobrazie, - ochrona roślin przed mrozem, - rola pokrywy śnieżnej,</p>	„Od działania do poznania”.
	C. Prowadzi hodowlę roślin w kąciku przyrody lub w ogrodzie.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi obserwować wzrost roślin od nasienia – cykl rozwojowy, - potrafi opiekować się roślinami w kąciku przyrody, - zna warunki potrzebne do hodowli roślin /światło, woda powietrze, temperatura, gleba/, 	
	D. Zna czynniki zagrażające zdrowiu, związane ze zjawiskami atmosferycznymi.	<ul style="list-style-type: none"> - wie, że żywoły natury mogą być niebezpieczne, - zna zasady właściwego zachowania się podczas różnych stanów pogodowych (przebywanie podczas burzy, ochrona przed mrozem, słońcem, wiatrem, deszczem, gradem), 	
<p>III. SPOŁECZNY OBSZAR ROZWOJU DZIECKA Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole</p>			

<p>1. Przejawia poczucie własnej wartości, jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób i przestrzegając tych wartości, nawiązując relacje rówieśnicze</p>	<p>A. Pełni różne role w społeczności rówieśniczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi pełnić rolę dyżurnego („różnych specjalności”), - potrafi być partnerem w zabawie, - potrafi pełnić rolę opiekuna młodszych dzieci, - potrafi pełnić rolę „gospodarza” podczas uroczystości przedszkolnych. - rozumie konieczność okazywania pomocy kolegom, gdy jej potrzebują, 	
<p>2. Odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny, narodu, grupy przedszkolnej, gr. Chłopców, gr. Dziewczynek oraz innych grup; /teatralnej, sportowe.../</p>	<p>A. Rozumie, że należy do rodziny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nazwa członków rodziny, - potrafi określić stopień pokrewieństwa, - nazywa imieniem i nazwiskiem członków rodziny, - ma świadomość własnej roli społecznej w rodzinie /prawa – obowiązki/ - wie, że ma prawo do miłości i opieki, - wie, że ma prawo do imienia i narodowości, 	
	<p>B. Zna zasady, zwyczaje i tradycje rodzinne,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi okazywać szacunek /starszym/ członkom rodziny, - potrafi dostrzegać potrzeby innych członków rodziny -potrafi przestrzegać wykonywania przydzielonych obowiązków domowych, - potrafi współdziałać w rozwiązywaniu codziennych domowych problemów - potrafi odczuwać i okazywać radość i dumę z osiągnięć zawodowych rodziców i dziadków, - zna historię i tradycje swojej rodziny na podstawie zdjęć, rozmów rodzinnych, opracowań starszych, - zna swoje miasto, - zna i uczestniczy w świętach rodzinnych; Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Dzień Ojca, Dzień Dziecka, - potrafi dzielić się z rodziną przeżyciami z przedszkola, 	
<p>3. Posługuje się imieniem, nazwiskiem, adresem</p>	<p>A. Zna swoje dane osobowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi przedstawić się imieniem i nazwiskiem, - potrafi podać nazwę miejscowości, ulicę, nr domu, w którym mieszka, 	
<p>4. Używa zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania,</p>	<p>A. Stosuje zwroty grzecznościowe,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje zwroty grzecznościowe /proszę, przepraszam, dziękuję, smacznego/, - prawidłowo używa zwrotów w czasie powitania i pożegnania; dzień dobry, do widzenia, 	

		<ul style="list-style-type: none"> - potrafi mówić i przyjmować komplementy, - współtworzy i respektuje zasady zabawy, - współdziała w grupie, 	
5. Ocenia swoje zachowanie w kontekście podjętych czynności i zadań oraz przyjętych norm grupowych; przyjmuje, respektuje i tworzy zasady zabawy w grupie, współdziała z dziećmi w zabawie, pracach użytecznych, podczas odpoczynku,	A. Przestrzega reguł dotyczących wspólnej zabawy	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie, że wszyscy mają prawo do wspólnej zabawy (nie dyskryminuje innych z jakiegokolwiek powodu), - rozumie, że wszyscy mają jednakowe prawo do korzystania z zabawek, sprzętu..., - ma prawo do zabawy i czasu wolnego, - potrafi dzielić się i udostępniać innym zabawki, sprzęt..., - potrafi dochodzić do kompromisu w sytuacjach konfliktowych, - zna i stosuje zasady poszanowania zabawek, - zna i przestrzega zasadę poszanowania wytworów działalności innych dzieci, - zna swoje prawo do pomocy ze strony osób dorosłych w trudnych sytuacjach z rówieśnikami, podczas wspólnej zabawy, - potrafi pytać, gdy chce pobawić się cudzą zabawką, - ma prawo do własności, 	
6. Nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. szacunek do dzieci i dorosłych, szacunek do ojczyzny, życzliwość okazywana dzieciom i dorosłym – obowiązkowość, przyjaźń, radość	A. Przestrzega ustalonych nakazów i zakazów.	<p><u>Przestrzega zakazu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - krzyczenia lub gwizdania do ucha kolegi, - wkładania do nosa, uszu, gardła ciał obcych, - dotykania gorących potraw, - próbowania produktów lub potraw niewiadomego pochodzenia, - brania do rąk rzeczy znalezionych czy otrzymanych od osób nieznanymi, - dotykania i manipulowania urządzeniami podłączonymi do prądu, gazu oraz zabaw z zapalnikami, - dotykania nieznanymi zwierząt i roślin. <p><u>Przestrzega nakazu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - nie oddalania się od opiekunów, - bezpiecznego poruszania się w miejscach wyznaczonych, - respektuje „prawo do ciszy” swoich kolegów, członków rodziny, sąsiadów. 	

		- rozumie, że niektóre rośliny mogą być niebezpieczne /trujące, kłujące/.	
7. Respektuje prawa i obowiązki swoje oraz innych osób, zwracając uwagę na ich indywidualne potrzeby	A. Zna swoje prawa i innych ludzi,	- rozumie pojęcie „prawa dziecka”, - rozumie, że wszyscy ludzie mają takie same prawa, - zna swoje prawa i obowiązki - zna prawa innych ludzi, - potrafi zaakceptować odmienność innych ludzi oraz zna tego przyczyny,	Program autorski „Prawa Dziecka”
	B. Zna dokumenty, w których zapisane są prawa człowieka,	- rozumie potrzebę tworzenia i zapisywania praw, - zna dokumenty, w których zapisane są prawa dziecka /Konwencja Praw Dziecka/, - wie, że każdy naród ma dokument, w którym ustanowione są prawa dla wszystkich ludzi, /Konstytucja/, - potrafi określić prawa dziecka wynikające z Konwencji Praw Dziecka,	
8. Obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe.	A. Nawiązuje różnorodne relacje interpersonalne,	- potrafi nawiązywać relacje z dziećmi i dorosłymi, - potrafi włączać się do rozmowy w odpowiednim momencie, - potrafi opowiadać o sobie, - potrafi utrzymać odpowiednią odległość w zależności od stopnia znajomości, rodzaju relacji,	
9. Komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne; wyraża swoje oczekiwania społeczne wobec innego dziecka, grupy,	A. Aktywnie uczestniczy w różnych rozmowach i dyskusjach	- nabywa odwagi i umiejętności wypowiedzenia własnych myśli w kontaktach i indywidualnych i zespołowych, - potrafi dyskutować, argumentować własne wypowiedzi na miarę możliwości własnego wieku, z umiejętnością uważnego słuchania partnera. - potrafi wypowiadać się na temat zdarzeń życiowych występujących w utworach, na ilustracji. - potrafi wiązać dostrzegane zdarzenia z posiadanymi doświadczeniami, - potrafi opowiadać i porządkować fakty, - potrafi kojarzyć, tworzyć analogie, znaczenia, pojęcia.	Program „Komunikatywny przedszkolak”

IV. POZNAWCZY OBSZAR ROZWOJU DZIECKA.
Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole

<p>1. Wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu, za pomocą komunikatów niewerbalnych: symboli zawartych w tańcu, intencjonalnym ruchu, geście, formach i impresjach plastycznych, technicznych, teatralnych, mimicznych, konstrukcjach i modelach z tworzywa i materiału naturalnego</p>	<p>A. Odgrywa różne role w zabawach parateatralnych, posługuje się mową, mimiką, gestem i ruchem; umie posługiwać się rekwizytami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wypowiadać tekst zrozumiale i z właściwą intonacją, - potrafi odtwarzać układy ruchowe w przedstawieniu, - potrafi sprawnie wykorzystać różnorodne rekwizyty, - potrafi poradzić sobie z treścią, jest śmiały, - chętnie uczestniczy w zabawach o charakterze teatralnym, - potrafi samodzielnie inicjować zabawy parateatralne podczas „swobodnej działalności”, - potrafi być zaangażowane w prezentację przygotowanego przedstawienia (koncertu,...), - potrafi skupić się na prezentacji i nie rozpraszać występujących kolegów i zaproszonych gości. 	<p>Program autorski „Inteligencje wielorakie – rozwój potencjału dzieci w wieku przedszkolnym”</p>
<p>2. Wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą języka mówionego, Posługuje się językiem polskim w mowie Zrozumiałej dla dzieci i osób dorosłych, mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy, rozróżnia głoski na początku i końcu w wybranych czystych fonetycznie słowach;</p>	<p>A. Gromadzi doświadczenia w mówieniu i komunikowaniu się z otoczeniem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - doskonalą umiejętność słownego komunikowania się z otoczeniem - potrafi poprzez mowę komunikować się i uczyć się dyskusowania, wymiany zdań, argumentowania swoich wypowiedzi, umiejętność słuchania partnera, - nabywa swobody i śmiałości w wypowiedzianiu się w różnych sytuacjach, okolicznościach poprawnym pod względem gramatycznym, słownikowym, artykulacyjnym i logicznym językiem, - potrafi cicho porozumiewać się w różnych sytuacjach, 	<p>Program „Komunikatywny przedszkolak”</p>
	<p>B. Jest komunikatywny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi ćwiczyć mięśnie narządów mowy, - potrafi wykonać ćwiczenia artykulacyjne na spółgłoskach, sylabach, wyrazach, - potrafi dokonać analizy i syntezy sylabowej i głoskowej wyrazów, - potrafi rozróżnić głoski na początku i na końcu w prostych słowach, - potrafi rozróżnić samogłoski i spółgłoski, - potrafi prawidłowo oddychać podczas wypowiedzi, recytacji, 	<p>Program autorski z Kinezylogii Edukacyjnej „Przez ruch do wiedzy i umiejętności” „Komunikatywny przedszkolak”</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - potrafi opisywać w sposób komunikatywny otoczenie, - potrafi formować wypowiedzi zgodnie z zasadami gramatyki i normy fonetycznej, - potrafi wypowiadać się na tematy dowolne i określone, - posiada bogaty zasób słów. 	
3. Odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych;	A. Rozróżnia fikcje od rzeczywistości,	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi słuchać utworów literackich (bajki, baśnie, opowiadania, wiersze), w wykonaniu dorosłych (rodzic, nauczyciel itp.), ilustrowanych obrazkami, pacynkami, sylwetami; - potrafi odróżniać elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości, - potrafi wypowiadać się na temat fikcyjnego bohatera i wskazać na ilustracji elementy fikcyjne i realne, - potrafi odgrywać fikcyjne role w zabawach dramowych, 	Program „Komunikatywny przedszkolak”, „Mały Optymista”
4. Rozpoznaje litery, którymi jest Zainteresowane na skutek zabawy i Spontanicznych odkryć, odczytuje krótkie wyrazy zapisane w formie napisów drukowanych dotyczące treści znajdujących zastosowanie w codziennej aktywności	A. Wykazuje gotowość emocjonalno - motywacyjną	<ul style="list-style-type: none"> - interesuje się książką z obrazkami, czasopiśmie, - poszukuje kontaktu z książką za pośrednictwem dorosłych, - interesuje się literami i napisami w sali, tekstami w książkach, - rozróżnia identyczne kształty, znaki graficzne i litery, - rozpoznaje obraz graficzny liter, - odczytuje krótkie wyrazy utworzone z poznanych drukowanych liter, - potrafi rozpoznać i nazwać 24 litery (bez dwuznaków, zmiękczeń i liter oznaczających samogłoski nosowe), 	
5. Odpowiada na pytania, opowiada o Zdarzeniach z przedszkola, objaśnia Kolejność zdarzeń w prostych historyjkach obrazkowych, układa historyjki obrazkowe, recytuje wierszyki, układa i rozwiązuje zagadki;	A. Jest spostrzegawcze	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi koncentrować uwagę na obserwowanych przedmiotach, zjawiskach, osobach, - potrafi skupić wzrok na oglądaniu /książki, przedstawienia, obrazka/, - rozpoznaje i nazywa przedmioty w najbliższym otoczeniu, - potrafi wyszukiwać elementy przedmiotów, figur w przestrzeni i na obrazkach, - dostrzega, porównuje takie same lub podobne przedmioty w otoczeniu, na obrazkach, - wyszukuje różnice w dwóch pozornie takich samych obrazkach; 	

		<ul style="list-style-type: none"> - składa z części obrazki (2 – 16 elementów) - układa puzzle, - potrafi układać i rozwiązywać zagadki, 	
	B. Potrafi zapamiętać obserwowane elementy otoczenia, obrazków.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi dobierać pary takich samych obrazków / memory, /; - potrafi układać ciągi rytmiczne według wzoru /przedmioty, obrazki, figury/ - potrafi dopasowywać takie same przedmioty figury cienie, - potrafi dopasowywać obrazki wg kolejności wydarzeń / proste historyjki obrazkowe/ - potrafi dobierać, odgadywać, brakujące elementy do istniejącego wzoru; - potrafi korzystać z różnorodnych gier i układanek; 	
6. Wykonuje własne eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom, nazywa je, tworzy żarty językowe i sytuacyjne, uważnie słucha i nadaje znaczenie swym doświadczeniom;	A. Wykonuje własne eksperymenty językowe	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi identyfikować i odtwarzać różnorodne dźwięki, - potrafi wymyślać różne formy językowe, słowotwórcze i inne, - potrafi tworzyć żarty językowe i sytuacyjne, - potrafi tworzyć rytmy, - potrafi nadawać znaczenie czynnościom, nazywa je, 	Program „Komunikatywny przedszkolak”
7. Wykonuje własne eksperymenty z rytmem, głosem, dźwiękiem, ruchem, nadając im znaczenie; słucha, odtwarza i tworzy muzykę, śpiewa piosenki, rusza się przy muzyce zgodnie z rytmem, reaguje na sygnały (muzykowanie, audycja), wykonuje lub rozpoznaje melodie i pieśni, np. ważne dla wszystkich dzieci w przedszkolu (hymn przedszkola), charakterystyczne dla uroczystości narodowych (hymn narodowy), potrzebne do organizacji uroczystości, np. Dnia Babci i Dziadka, święta przedszkolaka (piosenki okazjonalne); i inne; w skupieniu słucha muzyki,	A. Poznaje i uczy się śpiewania piosenek	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi prawidłowo oddychać podczas śpiewu, - potrafi wykonywać ćwiczenia ortofoniczne i emisyjne w oparciu o znane piosenki oraz inne teksty, sylaby; głoski; - potrafi powtarzać teksty rytmiczne, - uczy się śpiewać piosenki / o zrozumiałej treści, ilustrowane obrazkiem pacynką, ruchem, dostosowane do skali głosu dziecka/ - potrafi tworzyć improwizacje wokalne na temat dowolny i do krótkich tekstów literackich; - potrafi śpiewać piosenki indywidualnie w małych zespołach, całą grupą podczas różnorodnych imprez i uroczystości, - potrafi wykonać akompaniament na instrumentach perkusyjnych, - bierze udział w przeglądach artystycznych, 	

	B. Słucha muzyki.	<ul style="list-style-type: none"> - słucha utworów muzyki instrumentalnej granej na żywo - słucha prezentacji wokalnych innych dzieci - uczestniczy w koncertach muzycznych organizowanych w przedszkolu - zna i słucha kompozycji wybitnych autorów muzyki, - słucha i rozpoznaje dźwięki z otoczenia i przyrody; - rozpoznaje głosy kolegów; - odróżnia głos męski i żeński; - rozpoznaje źródło dźwięku (odległość, kierunek, z jakiego dochodzi dźwięk) - rozpoznaje znane piosenki po nuconej melodii lub granej na instrumentach melodycznych; - rozpoznaje piosenki po rytmie wyklaskiwanym lub granym na instrumencie perkusyjnym; - rozpoznaje głosy instrumentów grających w zespole muzycznym 	Program autorski „Inteligencje wielorakie – rozwój potencjału dzieci w wieku przedszkolnym”
	C. Uczestniczy w zabawach rytmicznych i tanecznych	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi słuchać i różnicować wysokość dźwięków (niski – średni - wysoki) - potrafi określić dynamikę słuchanej muzyki (cicho, średnio, głośno), - potrafi określić nastrój, - zna budowę utworu muzycznego, - potrafi swobodnie poruszać się przy muzyce, prezentując płynność i estetykę ruchów; - potrafi sprawnie ustawiać się i poruszać przy muzyce w kole wiązonym, w kole, w parach, w szeregu, w rzędzie, - potrafi wykonywać ćwiczenia inhibicyjno – incytacyjne /pobudzenie – hamowanie/ ćwicząc pamięć, uwagę i szybkość reakcję na sygnały dźwiękowe, - potrafi wykonać proste formy taneczne / podskoki, cwał, / - zna i prezentuje tańce ludowe np. krakowiaka, trojaka, koziorajki, 	

	<p>E. Potrafi tworzyć muzykę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje i nazywa instrumenty muzyczne - rozpoznaje dźwięki instrumentów muzycznych; - zna budowę i sposób wydobywania dźwięku z instrumentów perkusyjnych - wykonuje proste instrumenty perkusyjne wykorzystując przedmioty codziennego użytku i surowce wtórne lub tworzywo przyrodnicze - gra na instrumentach perkusyjnych; (bębenek, kołatka, grzechotka, tamburyno, trójkąt) - stosuje instrumenty i pomoce akustyczne do ilustrowania zjawisk w przyrodzie. - wykonuje improwizacje rytmiczne do wierszy, przysłów; - gra w „orkiestrze perkusyjnej z dyrygentem”; 	
	<p>E. Improwizuje muzykę ruchem,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wykłaskać, wytupać rytm śpiewanej lub słuchanej piosenki, melodii - wykonuje improwizacje rytmiczne na instrumentach perkusyjnych połączone z ruchem, 	
<p>8. Wykonuje własne eksperymenty graficzne farbą, kredką, ołówkiem, mazakiem itp., tworzy proste i złożone znaki, nadając im znaczenie, odkrywa w nich fragmenty wybranych liter, cyfr, kreśli wybrane litery i cyfry na gładkiej kartce papieru, wyjaśnia sposób powstania wykreślonych, narysowanych lub zapisanych kształtów, przetwarza obraz ruchowy na graficzny i odwrotnie, samodzielnie planuje ruch przed zapisaniem, np. znaku graficznego, litery i innych w przestrzeni sieci kwadratowej lub liniatury, określa kierunki i miejsca na kartce papieru</p>	<p>A. Koordynuje prace oka i ręki.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chętnie podejmuje działania plastyczne i konstrukcyjne /rysowanie, malowanie, lepienie, stemplowanie, nawlekanie, budowanie z klocków, wydzieranie, wycinanie, itd./. - potrafi wypełniać kontury rysunków poprzez rysowanie malowanie, wyklejanie skrawkami papieru, plasteliny... - potrafi wykonać wykonywać rysunki postaci ludzkiej, obserwowanych przedmiotów; - potrafi wykonywać rysunki poprzez łączenie kropek, kalkowanie, wykorzystanie szablonów; - potrafi odwzorowywać, odtwarzać przez rysowanie figury geometryczne i układy graficzne - potrafi wykonywać ćwiczenia graficzne poprzez rysowanie linii nieregularnych i prostych. - prawidłowo posługuje się narzędziami pisarskimi, - prawidłowo odwzorowuje proste znaki, układy, schematy linearne, 	

		<ul style="list-style-type: none"> - rysuje lub maluje ilustracje inspirowane utworami muzycznymi, piosenkami; wyrażając w formie plastycznej nastrój, treść; - potrafi określać kierunki względem własnego ciała, 	
	B. Poznaje i stosuje różne techniki plastyczne i techniczne	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rysować kredkami (świecowymi, ołówkowymi), pastelami, kredą węglową, ołówkiem, - potrafi malować farbami plakatowymi, akwarelowymi, - potrafi stosować techniki graficzne: rysowanie patykami, tuszem, frotage, wydrapywanie, - potrafi posługiwać się nożyczkami, - potrafi konstruować przestrzenne i półprzestrzenne formy z papieru, materiału przyrodniczego, plasteliny, modeliny gliny, masy solnej. 	
	C. Zna i tworzy barwy podstawowe i pochodne.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozpoznać i nazwać barwy podstawowe i pochodne, - tworzy kompozycje kolorystyczne z wykorzystaniem różnorodnych barw, 	
9. Czyta obrazy, wyodrębnia i nazywa ich elementy, nazywa symbole i znaki znajdujące się w otoczeniu, wyjaśnia ich znaczenie;	A. Wykazuje gotowość psychomotoryczną	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega różnice i podobieństwa między obrazkami, znakami, symbolami - rozpoznaje i klasyfikuje wg istotnych cech różnorodne znaki, - rozpoznaje i klasyfikuje wg istotnych cech symbole graficzne, w tym litery, cyfry - potrafi odczytywać głoski, sylaby, wyrazy z ust bez udziału głosu, 	
	B. Zna budowę zdania, wyrazu (słowa) i dokonuje analizy wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi tworzyć wyrazy rozpoczynające się taką samą głoską lub sylabą; - różnicuje sylaby takie same w szeregu różnych lub o podobnym brzmieniu, np.: pa, ga, da - różnicuje słowa podobnie brzmiące, np. bucik – budzik (dzieci wskazują obrazki po usłyszeniu ich nazwy) - potrafi wyodrębniać fonemy nagłosowe, wygłosowe, - potrafi dzielić wyrazy na głoski, 	Program „Komunikatywny przedszkolak”

	C. Przyswaja wprowadzone znaki i symbole umowne, oraz stosuje je zgodnie z przeznaczeniem.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi zapamiętać numery telefonów; policji, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego, - wie, w jakich sytuacjach należy korzystać z tych numerów - zna skutki niewłaściwego korzystania z numerów, 	
10. Wymienia nazwę swojego kraju i jego stolicy, rozpoznaje symbole narodowe (godło, flaga, hymn), nazywa wybrane symbole związane z regionami Polski ukryte w podaniach, przysłowia, legendach, bajkach, np. o smoku wawelskim, orientuje się, że Polska jest jednym z krajów Unii Europejskiej;	A. Zna swój kraj	<ul style="list-style-type: none"> - zna mapę Polski, zna pojęcie: ojczyzna, - rozumie, że jesteśmy Polakami, mówimy po polsku, a ten kraj to Rz. P. – dom wszystkich Polaków, - zna legendy, podania, związane z obyczajami i tradycjami ludowymi, - zna zabytki, wydarzenia historyczne i postacie ważne dla naszego kraju, 	Program autorski „Kołobrzeg – moja mała Ojczyzna”
	B. Posiada tożsamość narodową	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozpoznać i rozumie znaczenie barw narodowych i godła państwowego, - potrafi pokazać na mapie Europę, stolicę Polski – Warszawę, najdłuższą rzekę – Wisłę, - potrafi słuchać i śpiewać hymn państwowy z zachowaniem prawidłowej postawy, 	
	C. Zna swoją przynależność kulturową	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozpoznać charakterystyczne zabytki swojego miasta, (katedra, ratusz, latarnia morska), - potrafi rozpoznać kilka rodzajów strojów ludowych i połączyć je z regionem Polski - zna tradycje ludowe; dożynki, andrzejki, topienie marzanny, witanie wiosny, tłusty czwartek.... - zna i uczestniczy w świętach ogólnopolskich; Dzień flagi, Święto Niepodległości, żegnanie starego i witanie nowego roku..... - rozumie pojęcie „przysłowie”, – jako mądrość ludowa /doświadczenia gromadzone przez wiele pokoleń/ 	
	D. Zna specyfikę swojego regionu,	<ul style="list-style-type: none"> - uczestniczy w ekspozycjach Muzeum Oręża Polskiego oraz Regionalnego Centrum Kultury, - zna typowe zawody charakteryzujące nasz region; marynarz, rybak,... - zna miejsca związane z historią swojej miejscowości, miejsca pamięci narodowej, muzea, zabytki, 	

		- potrafi dostrzegać piękno i oryginalność swojego regionu /morze, plaża, ukształtowanie terenu, /	
	E. Ma poczucie przynależności do „wspólnoty europejskiej”	- zna hymn, flagę, stolicę i walutę Unii Europejskiej - rozumie sens istnienia wspólnoty europejskiej - rozumie prawo do wolności, - rozumie różnorodność tradycji i kultury narodów zamieszkujących Europę,	
11. Wyraża ekspresję twórczą podczas czynności konstrukcyjnych i zabawy, zagospodarowuje przestrzeń, nadając znaczenie umieszczonym w niej przedmiotom, określa ich położenie, liczbę, kształt, wielkość, ciężar, porównuje przedmioty w swoim otoczeniu z uwagi na wybraną cechę;	A. Określa położenie przedmiotów	- potrafi wyrazić własne rozumienie świata poprzez impresje plastyczną, muzyczną, techniczną, konstrukcyjną, - potrafi określić kierunki względem własnego ciała oraz w stosunku do innych przedmiotów, - potrafi rozróżniać stronę prawa i lewa, - potrafi porównać przedmioty, określić ich położenie, liczbę, kształt, wielkość, ciężar, - potrafi tworzyć proste i złożone znaki nadając im znaczenie, - potrafi przetworzyć obraz ruchowy na graficzny i odwrotnie, - potrafi planować prace plastyczną i konstrukcyjną,	
12. Klasyfikuje przedmioty według: wielkości, kształtu, koloru, przeznaczenia, układa przedmioty w grupy, szeregi, rytmy, odtwarza układy przedmiotów i tworzy własne, nadając im znaczenie, rozróżnia podstawowe figury geometryczne (koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt);	A. Klasyfikuje przedmioty wg różnych cech	- zna ogólne nazwy obiektów, - potrafi porównać przedmioty, - dostrzega różnice między przedmiotami, - zna funkcje przedmiotów należących do rodziny, - potrafi przyporządkować przedmiot do danej „kategorii przedmiotów”, - zna narzędzia i ich przeznaczenie / przedmioty codziennego użytku/, - grupuje przedmioty ze względu na przeznaczenie, przynależność /miejsce/, - tworzy klasyfikacje na poziomie: par, łańcuszków, kolekcji, - klasyfikuje ze względu na posiadane cechy /kolor, wielkość, kształt/, - definiuje przedmioty wg ustalonego kodu, - stosuje umiejętności klasyfikowania w zabawie, - stosuje umiejętności klasyfikowania w sytuacjach życiowych,	

	B. Rozróżnia i nazywa figury geometryczne	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozróżniać podstawowe figury geometryczne (koło, prostokąt, kwadrat, trójkąt), - potrafi odwzorowywać kształty figur geometrycznych, - potrafi wyróżnić i nazwać przedmioty w kształcie figur, - potrafi układać kompozycje z figur geometrycznych, 	
13. Eksperymentuje, szacuje, przewiduje, dokonuje pomiaru długości przedmiotów, wykorzystując np. dłoń, stopę, but;	A. Wie, na czym polega pomiar długości i zna proste sposoby mierzenia krokami, stopa za stopą.	<ul style="list-style-type: none"> - umie porównywać obiekty i szacować, czy są tej samej długości, który jest najdłuższy, - potrafi mierzyć krokami, stopami, dłońmi, palcami, przedmiotami i stosuje te umiejętności w praktyce, - ma świadomość stałości długości /bez względu na położenie, układ/, - zna narzędzia pomiaru długości, - umie posługiwać się narzędziami pomiaru długości, 	
14. Określa kierunki i ustala położenie przedmiotów w stosunku do własnej osoby, a także w stosunku do innych przedmiotów, rozróżnia stronę lewą i prawą;	A. Określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby,	<ul style="list-style-type: none"> - posiada świadomość własnego ciała /nazywanie wyróżnionych części, dostrzega oś symetrii swojej sylwetki, różnicuje lewą i prawą stronę/, - potrafi ustalić położenie przedmiotów względem własnego ciała, - potrafi poruszać się w otoczeniu zgodnie z poleceniem, 	
	B. Określa kierunki i ustala położenie obiektów w odniesieniu do innych obiektów,	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje własne ciało ze schematem ciała drugiej osoby, - umie ustalić położenie przedmiotów względem drugiej osoby, 	
	C. Posiada orientację przestrzenną	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi dzielić płaszczyznę na części; góra, dół, prawa, lewa strona, - zna, pojęcia odnoszące się do położenia przedmiotów na płaszczyźnie; na, pod, za, między, nad, wyżej, u góry, na dole, z prawej, z lewej strony, 	Programy autorskie: „Przedszkolaki chętne i gotowe do czytania i pisania” „Przez ruch do wiedzy i umiejętności”
	D. Wykonuje ćwiczenia graficzne zgodnie z określonym kierunkiem	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi układać przedmioty wg poleceń nauczyciela, wykazując zrozumienie pojęć dotyczących położenia przedmiotów na płaszczyźnie, - potrafi rysować obrazki zgodnie z poleceniem uwzględniającym określenia; z lewej, z prawej strony kartki, u góry, na dole, itp., 	

		- zna i stosuje zasadę rysowania szlaczków od lewej do prawej strony kartki,	
15. Przelicza elementy zbiorów w czasie zabawy, prac porządkowych, ćwiczeń i wykonywania innych czynności, posługuje się liczebnikami głównymi i porządkowymi, rozpoznaje cyfry oznaczające liczby od 0 do 10, eksperymentuje z tworzeniem kolejnych liczb, wykonuje dodawanie i odejmowanie w sytuacji użytkowej, liczy objekty, odróżnia liczenie błędne od poprawnego;	A. Liczy objekty	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wyodrębnić przedmioty, które chce policzyć, - potrafi liczyć objekty po kolei /przestrzega zasady stałej kolejności o od 0 do 10/, - wie, ile jest policzonych obiektów /ostatni liczebnik określa liczbę policzonych obiektów/, - rozróżnia do liczenie od prawidłowego, - umie liczyć z dowolnego miejsca do przodu i tyłu, - dostrzega rytmiczną organizację dziesiętkowego systemu liczenia /liczy dziesiątkami/, - interesuje się zmianami typu dodać i odjąć, - potrafi ustalić wynik dodawania i odejmowania na podstawie manipulowania przedmiotami, - potrafi określić wynik dodawania, odejmowania licząc palce, - ustala wynik przez doliczanie lub odliczania, - potrafi liczyć w pamięci, 	Kinezylogia Edukacyjna „Przez ruch do wiedzy i umiejętności”
	B. Ustala równoliczność zbiorów.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi liczyć elementy zbioru, - potrafi wskazać zbiory równo i różnoliczne rozumie stałość liczby elementów, pomimo zmiany w położeniu, układzie, - ustala równoliczność zbiorów przez ustawianie, łączenie w pary, 	
	C. Poznaje aspekt porządkowy liczby,	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi numerować przedmioty, - potrafi wskazać wybrany obiekt w ponumerowanej serii i ustalić, który on jest, - posługuje się liczbą porządkową w grach i zabawach, 	
16. Posługuje się w zabawie i w trakcie wykonywania innych czynności pojęciami dotyczącymi następstwa czasu np. wczoraj, dzisiaj, jutro, rano, wieczorem, w tym nazwami pór roku, nazwami dni tygodnia i miesięcy;	A. Zna następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy w roku.	<ul style="list-style-type: none"> - skupia uwagę na rytmach, umie wychwycić powtarzające się sekwencje, - potrafi kontynuować rozpoczęte rytmy, - potrafi przekładać dostrzeżoną regularność z jednej reprezentacji na inną, - dostrzega rytm i stałe następstwa dni i nocy, - dostrzega rytm i stałe następstwa pór roku, - dostrzega rytm i stałe następstwa dni tygodnia, - dostrzega rytm i stałe następstwa miesięcy w roku, 	

		<ul style="list-style-type: none"> - nazywa dni tygodnia, - prawidłowo stosuje określenia; dziś, wczoraj, jutro, pojutrze, - prawidłowo stosuje określenia następstwa czasu; teraz, potem, 	
17. Rozpoznaje modele monet i banknotów o niskich nominałach, porządkuje je, rozumie, do czego służą pieniądze w gospodarstwie domowym;	A. Rozpoznaje monety i banknoty	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi prawidłowo rozpoznać i nazwać monety i banknoty o niskich nominałach, - potrafi porządkować monety i banknoty, - zna znaczenie i zastosowanie pieniądza w gospodarstwie domowym, - zna zasady oszczędzania pieniędzy, 	
18. Posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół;	A. Obserwuje i odkrywa rzeczywistość przyrodniczą w różnych porach roku.	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega, nazywa i opisuje zjawiska atmosferyczne, - potrafi określić pogodę i zjawiska atmosferyczne dla danej pory roku, - wie, że żywyoty natury mogą być niebezpieczne, - zna zasady właściwego zachowania się podczas różnych stanów pogodowych (przebywanie podczas burzy, ochrona przed mrozem, słońcem, wiatrem, deszczem, gradem), (powstawanie tęczy), - zna symbolikę zjawisk atmosferycznych, - potrafi prowadzić kalendarz pogody z wykorzystaniem symboli graficznych, - rozumie, że susza, nadmierne opady, długotrwałe mrozy, wiatry mogą zmieniać naturalne środowisko i wpływać na życie roślin, zwierząt i ludzi. 	Program autorski z zakresu rozwijania inteligencji przyrodniczej „Od działania do poznania”.
	C. Odkrywa rzeczywistość przyrodniczą poprzez doświadczenia, badania i obserwacje.	<ul style="list-style-type: none"> - bada właściwości i strukturę materiałów /trwałość, kruchość, spalanie, magnetyczność, zachowanie w wodzie, wilgotność /np.; pisaki, gliny, ziemi, kamienia, itp./ 	
	E. Poznaje życie roślin w wybranych środowiskach przyrodniczych.	<ul style="list-style-type: none"> - zna florę lasu /piętrowa budowa/ - umie nazwać elementy budowy drzewa, - rozpoznaje drzewa i krzewy po liściach i owocach, liściaste (np. dąb, klon, kasztanowiec, brzoza), iglaste (sosna, świerk, modrzew, jodła), 	

		<ul style="list-style-type: none"> - zna budowę kwiatu, owocu, nazwać części rośliny z zna ich rolę, - rozpoznaje i nazywa roślinność łąki (np.; trawy, zioła, kwiaty: koniczyna, mlecz, rumianek, stokrotka); parku (drzewa, krzewy, kwiaty: zawilec, fiołek); pola (zboża, rośliny okopowe), stawu, rzeki, morza /tatarak, wodorosty, glony/, - rozumie i dostrzega rolę roślin w życiu ludzi i zwierząt. - dostrzega zależność pokarmową np.; grzyby – drzewa /huba, jemiola/, 	
	E. Poznaje życie zwierząt w wybranych środowiskach przyrodniczych.	<ul style="list-style-type: none"> - zna mieszkańców parku, łąki, lasu, - dostrzega przystosowania zwierząt do życia w określonym środowisku: w ziemi /kret/; wodzie /ryba, rak, /; powietrzu /ptak, owad/; zwierzęta lądowo-wodne /kaczka, bóbr, żaba/, - dostrzega rolę zwierząt w życiu człowieka. 	Program autorski z zakresu rozwijania inteligencji przyrodniczej „Od działania do poznania”.
	F. Dostrzega zależności między światem roślin i zwierząt.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie rolę owadów w zapyłaniu roślin, - rozumie rolę zwierząt w ochronie roślin przed szkodnikami, spalcznieniu i użyznianiu ziemi, - zna łańcuchy pokarmowe w naturalnych środowiskach, 	
19. Podejmuje samodzielną aktywność poznawczą np. oglądanie książek, zagospodarowywanie przestrzeni własnymi pomysłami konstrukcyjnymi, korzystanie z nowoczesnej technologii itd.;	A. Samodzielnie podejmuje działania związane z oglądaniem i poznawaniem książek, czasopism.	<ul style="list-style-type: none"> - chętnie spędza czas w przedszkolnym „kąciku książki”, pochłonięte oglądaniem książek, czasopism, - potrafi słuchać bajek, wierszy i opowiadań w wykonaniu profesjonalistów(nagrania płytowe CD); - potrafi tworzyć własne „opowiadania” słownie, plastycznie lub za pomocą pacynek, 	
	B. Poznaje i korzysta z różnych formy techniki wykorzystywanych w życiu codziennym	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi prawidłowo wykorzystywać nazewnictwo urządzeń technicznych w życiu codziennym, - zna przeznaczenie i rolę wybranych urządzeń elektrycznych, - zna współczesne środki łączności takie jak: telewizja, radio, Internet, - zna działanie i sposób wykorzystania urządzeń mechanicznych i elektrycznych znajdujących się w najbliższym otoczeniu (dom, przedszkole), 	

		- rozumie istotę siły prądu elektrycznego,	
	C. Zna etapy rozwoju doskonalenia niektórych wynalazków.	- zna przeznaczenie termometru, zna wpływ wynalazków (np. oświetlenia, urządzeń mechanicznych itp.), na rozwój cywilizacji - zna sposoby ogrzewania mieszkań,	
	D. Zna i przestrzega zasad bezpiecznego korzystania z narzędzi, urządzeń technicznych.	- zna zasady bezpiecznego korzystania z wybranych urządzeń technicznych i elektrycznych np., (komputera, odtwarzacza płyt kompaktowych, video, miksera, telewizora, ekspresu...) - w obecności osób dorosłych posługuje się różnymi urządzeniami technicznymi (komputer, odkurzacz, telewizor,..) - zna korzyści i zagrożenia płynące z wykorzystania energii elektrycznej,	
20. Wskazuje zawody wykonywane przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia, wyjaśnia, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód;	A. Zna zawody	- zna zawody swoich rodziców i wie gdzie pracują, - potrafi nazwać i wyjaśnić, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód, - potrafi odnosić się właściwie do pracy wykonywanej przez członków rodziny,	Program „Ja i mój przyszły zawód”
21. Rozumie bardzo proste polecenia w języku obcym nowożytnym i reaguje na nie; uczestniczy w zabawach, np. muzycznych, ruchowych, plastycznych, konstrukcyjnych, teatralnych; używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie dla danej zabawy lub innych podejmowanych czynności; powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki w grupie; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych, gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami;	A. Poznaje język obcy /język angielski/	- rozumie proste polecenia w języku angielskim, - potrafi używać wyrazów i zwrotów określających zabawy, proste czynności, - potrafi powtarzać proste rymowanki, wierszyki, śpiewa piosenki, - rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych, wspierany przy użyciu; obrazków, rekwizytów, ruchem, mimiką gestami, - potrafi prezentować swoje umiejętności na forum grupy, przedszkola i rodzicami,	